

GOVORIM, RAZUMIJEM, RASTEM

DV Kockica, Lipik

25.03.2026.

Mateja Viskovič, mag.logoped.

MALI GOVORNICI

- slijedi pravila ili izmjene kad se igra s drugom djecom
 - pjeva, pleše ili glumi
 - obavlja jednostavne zadatke kod kuće (postavljanje stola, slaganja čarapa)
 - može ispričati jednostavnu priču
 - prepoznaje jednostavne rime
 - broji do 10
 - imenuje neka slova i brojke
 - koristi riječi o vremenu (jučer, danas, sutra)
 - može zadržati pažnju na nečemu 5-10min (vrijeme pred ekranima se ne računa)
 - poskakuje na jednoj nozi
-

MALI GOVORNICI

- do dobi od 4 godine govori tečno - nema zamuckivanja, ponavljanja riječi ili dijelova riječi (većinu vremena)
- između 3,5 i 4,5 ispravno izgovara glasove S, Z, C, Š, Ž, L, LJ
- do dobi od 4 godine dijete bi trebalo biti razumljivo svima
- ispravno odgovara na pitanje kako se nešto radi
- ne bi trebalo biti puno gramatičkih grešaka u govoru

TĚŠKOČE IZGOVORA

čeljust

zubi

jezik

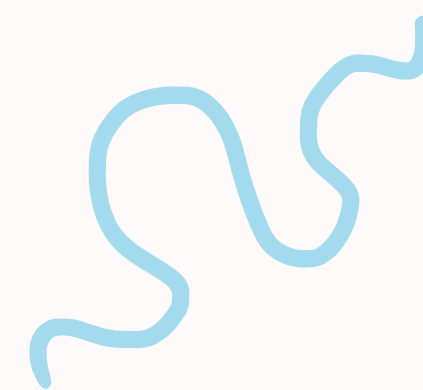
ARTIKULACIJSKI MILJOKAZI

1-2 A, E, I, O, U, P, B

2-3 I, U, F, V, T, D, N, NJ, M, K, G, H, J

3,6-
4,6 S, Z, C, Š, Ž, L, LJ

4,6-
5,5 Č, Ć, DŽ, Đ, R

- praćenje razvojnih miljokaza nije samo dijagnostički alat, već strategija omogućavanja svakom djetetu optimalan razvoj
- rana identifikacija odstupanja pomaže da rana intervencija bude u periodu kad je mozak najviše plastičan - najlakše uči

PRAVILAN IZGOVOR

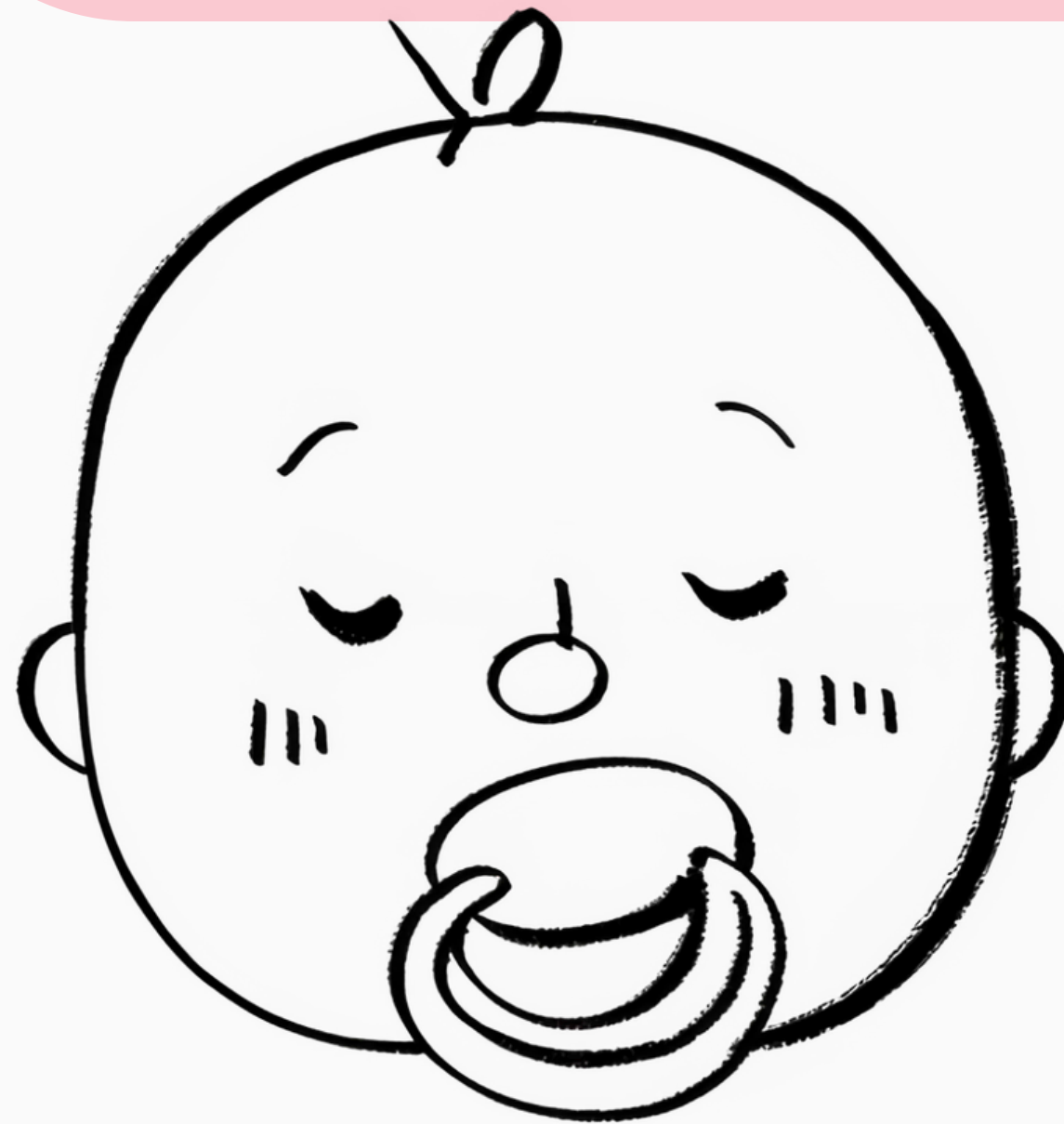
- do dobi od 5,5 godina može se tolerirati "umekšani" izgovor sibilanata (š, ž, č), no nakon 6. godine sustav glasova mora biti potpuno automatiziran i čist.

ŠTO SVE UTJEČE NA IZGOVOR?

- Organski uzroci: Anomalije u građi čeljusti, zubi (nepravilan zagriz), nepca (visoko nepce), prekratka podjezična resica ili oštećenja sluha.
- Funkcionalni uzroci: Narušena funkcija unatoč urednoj građi - nedovoljna pokretljivost jezika i usana, loš fonematski sluh ili izloženost neadekvatnom govornom modelu.

- Loše navike: Dugotrajno korištenje dudu varalice ili sisanje prsta, što mehanički deformira artikulacijski aparat.
- Leksičke teškoće: Ako dijete nakon četvrte godine i dalje radi nesustavne pogreške (ponekad kaže glas dobro, ponekad ne), to može biti alarm za složenije jezične teškoće.

ARTIKULACIJSKI I FONOLOŠKI POREMEĆAJI

Ključno je razumjeti razliku: kod artikulacijskog poremećaja problem je motorički (npr. dijete fizički ne zna postaviti jezik za glas R).

Kod fonološkog poremećaja, problem je u mentalnoj reprezentaciji i slušnoj percepciji. Dijete može proizvesti glas, ali ga ne čuje unutar riječi ili ne zna kada ga upotrijebiti.

Primjerice, dijete kaže "labuka" umjesto "jabuka" jer glas L stavlja tamo gdje mu nije mjesto. Fonološka terapija traje znatno duže jer zahtijeva kognitivno preslagivanje cijelog jezičnog sustava djeteta, a ne samo "trening" jezika.

RODITELJ I LOGOPED

Transformacija roditelja iz pasivnog promatrača u aktivnog partnera najbrži je put do uspjeha. Logoped postavlja temelje, ali roditelj je taj koji automatizira govor u prirodnim situacijama.

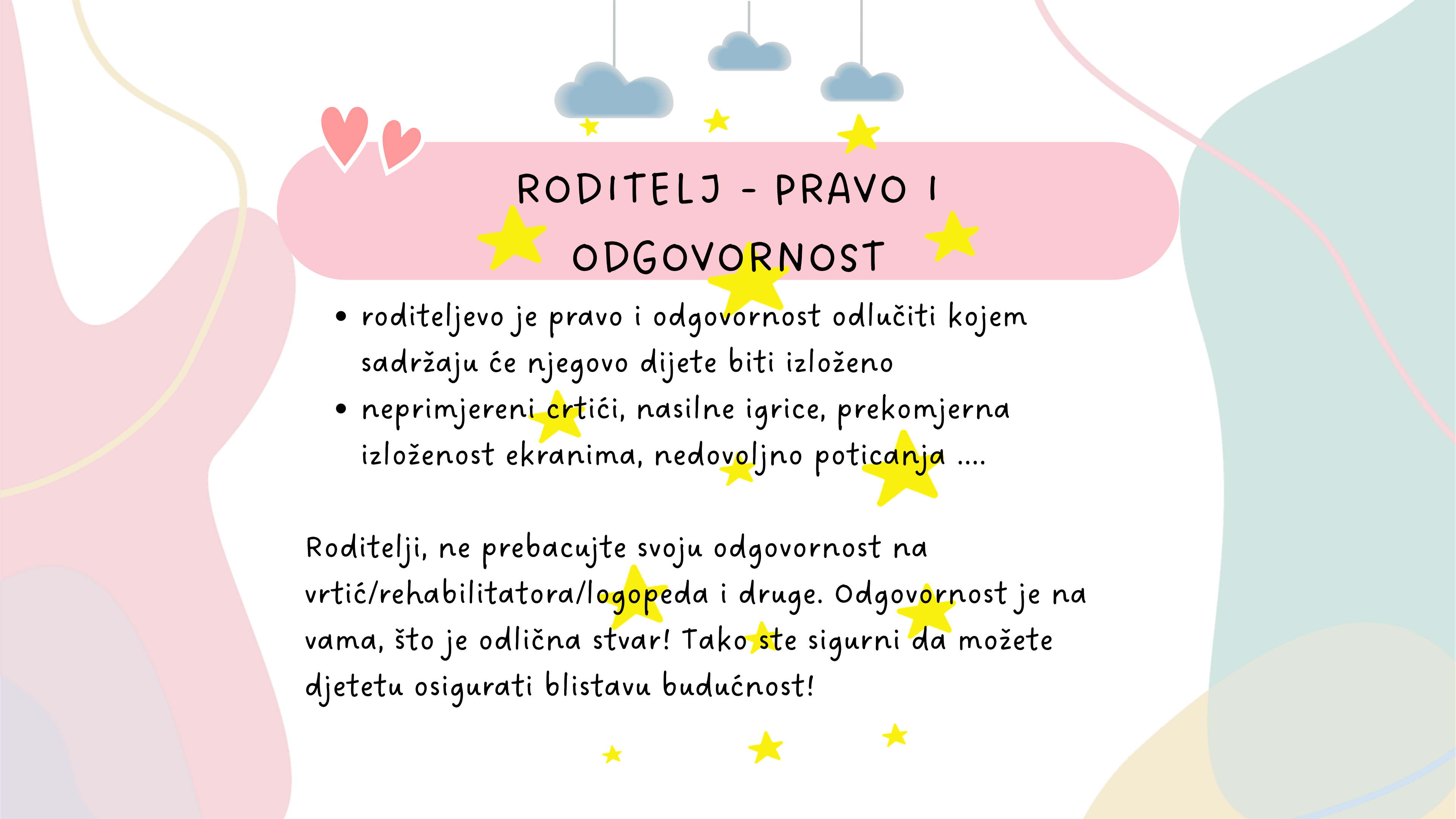
Zlatna pravila govornog modela:

- Bez tepanja: Dijete uči slušanjem; vaš govor mora biti jasan
- Modeliranje, ne ispravljanje: Umjesto "Reci pravilno", koristite model: "Čujem da si rekao: 'Tama pejem dube'. Tako je, sama pereš zube."
- Vrijeme i prostor: Dajte djetetu priliku da završi misao. Frustracija nastaje kada okolina ne razumije dijete ili ga požuruje.

RODITELJ I LOGOPED

Psihološki osnažujući pristup: nikada nemojte djetetu reći da "ne želi" govoriti pravilno. Zapamtite: da može, ono bi to činilo. Izravno korigiranje posramljuje dijete, dok modeliranje čuva njegovo samopouzdanje i motivaciju za daljnjim trudom.

RODITELJ - PRAVO I

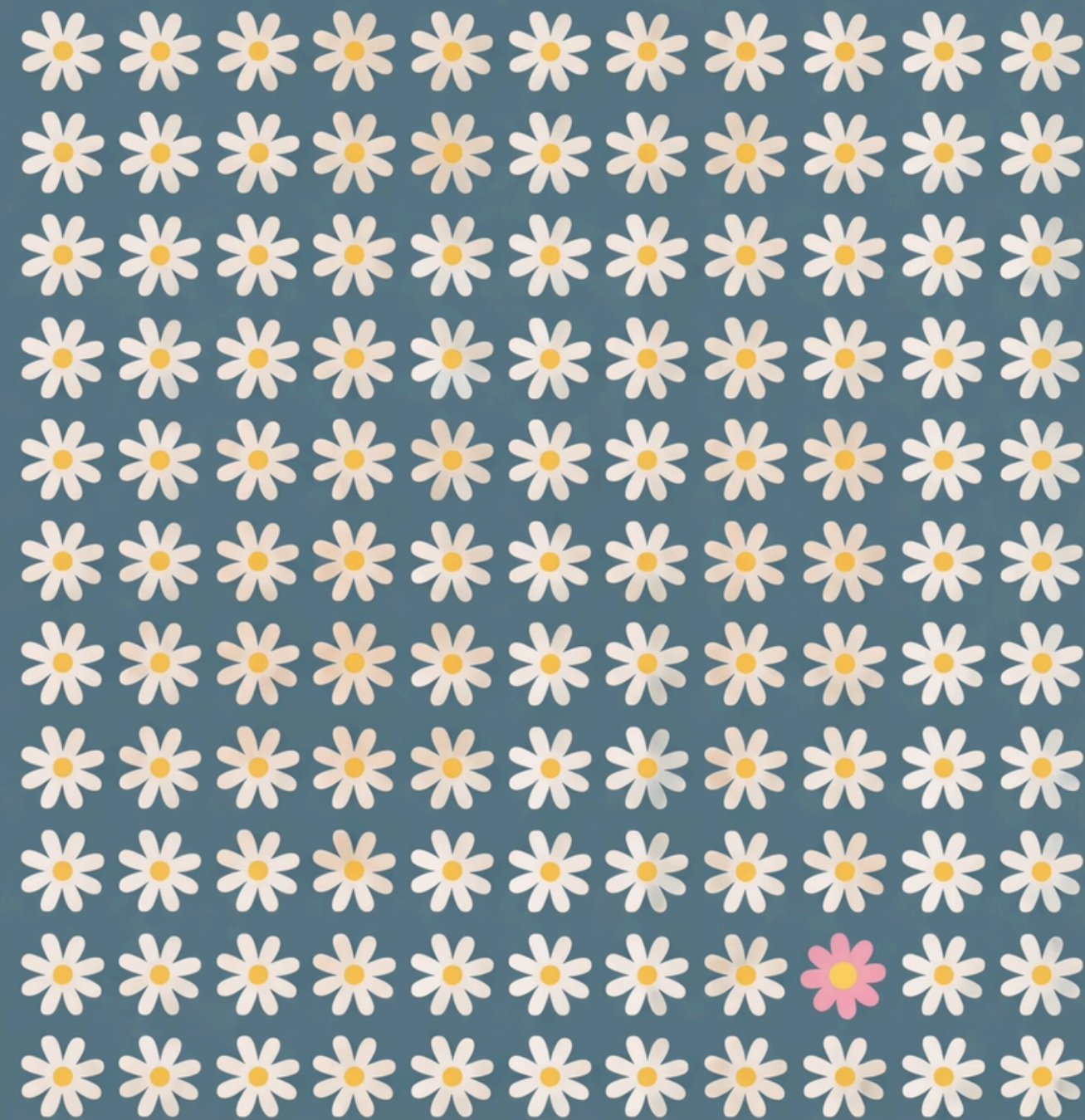
ODGOVORNOST

- roditeljevo je pravo i odgovornost odlučiti kojem sadržaju će njegovo dijete biti izloženo
- neprimjereni crtici, nasilne igrice, prekomjerna izloženost ekranima, nedovoljno poticanja

Roditelji, ne prebacujte svoju odgovornost na vrtić/rehabilitatora/logopeda i druge. Odgovornost je na vama, što je odlična stvar! Tako ste sigurni da možete djetetu osigurati blistavu budućnost!

Zašto su roditelji važni u terapiji

 = Vrijeme koje dijete provede
s logopedom tjedno

PREDVJEŠTINE ČITANJA I PISANJA

- predvještine čitanja i pisanja su sposobnosti koje bi djeca trebala razviti u predškolskoj dobi
 - 1. rječnik
 - 2. razvoj smislenog govornog izražavanja
 - 3. slušna pažnja i fonematski sluh
 - 4. fonološka svjesnost
 - 5. izgovor i grafomotorika
-
- pažnja, pamćenje, koncentracija i vizualna percepcija

- temelj za uspješno ovladavanje čitanjem i pisanjem
- sposobnost izdvajanja, prepoznavanja i baratanja dijelovima riječi
- razvija se hijerarhijski, a najznačajniji razvoj odvija se oko 5. godine života

FONOLOŠKA SVJESNOST

- Svijest o riječima: Odjeljivanje rečenica na riječi
- Svijest o slogovima: Slogovanje višesložnih riječi (npr. ma-ma).
- Svijest o rimi: Prepoznavanje i produkcija riječi koje slično zvuče.
- Svijest o onsetu: Odjeljivanje prvog dijela riječi od ostatka - PRVO SLOVO.
- Fonemska svjesnost: Eksplicitno razumijevanje da se riječi sastoje od fonema (npr. P-A-S). Uključuje stapanje, raščlambu i manipulaciju (brisanje ili zamjenu glasova)

RAZVOJNE PREKRETNICE I KRONOLOGIJA

- 3. godina: Sposobnost slogovnog stapanja (ža-ba = žaba) i prepoznavanje rime.
- 4. godina: Slogovna raščlamba (samostalno rastavljanje riječi na slogove).
- 5. godina: Produkcija rime, izdvajanje prvog glasa u riječima. Početak razvoja duboke razine fonološke svjesnosti.
- 6. godina: Fonološka analiza i sinteza (do 5 glasova), segmentacija rečenica i sposobnost supstitucije glasova.

- lov na rimu
- pjesmice s jakim rimom (eci peci pec)
- slikovnice u rimi (npr. Ježeva kućica)
- pljeskanje slogova
- početni glas detektiv
- spajanje slogova u riječ

IGRE

- nogoslog
- sastavljanje riječi

Alatnica za roditelje: Igre koje traju 5 minuta

Razina 1: Rima (3-4 godine)

Igra "Smisli pjesmicu":
Spajanje riječi koje zvuče isto.
Izvucite riječi iz vrećice i tražite
parove: sir-žir, trava-krava,
miš-piš.

Razina 2: Slogovi (4-5 godina)

Igra "Lupkajmo slogove":
Izgovarajte riječi uz pljeskanje,
lupkanje nogama ili udaranje
kuhačom po loncu. Krenite od
lakših (RU-PA), pređite na
teže (JA-BU-KA).

Razina 3: Prvi glas (5,5 godina)

Igra "Glasovna slikovnica":
Izrezujte slike iz starih kataloga i
lijepite ih na papir sa zadanim
slovom.

Igra "Tragači": U šetnji tražite
predmete koji počinju na
zadani glas (npr. "Vidim nešto
što počinje na S... Semafor!").

Ove igre igrajte u autu, dok kuhate ili čekate u redu. Nisu vam potrebne skupe igračke, samo vaš glas.

**SPOJI STIHOVE S
ODGOVARAJUĆIM SLIČICAMA!**
mali_skolarci

NA SLICI JE VUK,
A MENI SE JEDE
UZELA SAM KIST,
NACRTAT ĆU
UPLAŠIM SE SAV,
AKO MI JE BLIZU

NA ZIDU JE POLICA,
A NA PODU mali_skolarci
ODAVNO NISAM JELA,
MED KOJEG JE SKUPILA
VELIK JE OVAJ SLON,
BAŠ KAO I PLAVI

ZAPLJUSNUO ME VAL
I SMOČIO MI
NE OSJETIM BOL,
AKO NA RANU NE STAVIM
U RIJECI NIL
ŽIVI GOLEMI mali_skolarci

TREBAŠ NAM REĆ' O ČEMU JE RIJEČ!

ZABAVNA, GUMENA, SKAKUTAVA...
LUKAVA, SMEĐA....
DRVEN, OKRUGAO, KUHINJSKI...
SLATKA, ZELENA, CRVENA...
ŠAREN, LIJEP, ZAIGRAN...
DRVENA, UDOBNA...

ZAŠTO JE TO VAŽNO?

Fonološka svjesnost je najснаžнiji prediktor kasnijih poteškoća u čitanju. Dijete koje na kraju vrtičkog razdoblja nema razvijenu fonološku svjesnost (osobito fonemsku raščlambu i stapanje) suočit će se s **poteškoćama u dekodiranju riječi i disleksijom**. Iako poznavanje slova i imenovanje (veza glas-slovo) također igraju ulogu, sposobnost auditivne manipulacije glasovima ostaje temelj uspješnog školovanja.

PRIČANJE I PREPRIČAVANJE

Zašto je važno?

- jedan od preduvjeta za razvoj čitanja i pisanja
- uključuje razvoj govornog izražavanja, pravilno povezivanje rečenica i logičko povezivanje misli

RAZVOJ PRATI KOGNITIVNI I JEZIČNI RAZVOJ DJETETA

- Između 2. i 3. godine: Dijete počinje razumjeti kratke priče i uključivati se u kratke dijaloge.
- Od 3. do 4. godine: Dijete može povezano govoriti o događajima koji su se dogodili i priča kratke priče.
- Između 4. i 5. godine: Dijete je sposobno pričati duge priče i gramatički pravilno koristiti sve vrste riječi u rečenicama od 4 do 6 riječi.
- Između 5. i 6. godine: Dijete u potpunosti uvida odnose, uzroke i posljedice, što je temelj za razumijevanje strukture priče (početak - sredina - kraj)

IGRE ZA PREPRIČAVANJE

- INTERVJU
- POVEZIVANJE SLIČICA U
PRIČU
- PREPRIČAVANJE DANA
- INTERAKTIVNO ČITANJE

GOVORNA KUTIJA

POSTAVLJAJTE PITANJA:
TKO, ŠTO, GDJE, KADA,
KAKO, ZAŠTO?

CILJ: razvoj narativnih
vještina, rječnika, logičkog
slijeda događaja, mašte i
samopouzdanja u govoru

GOVORNA KUTIJA

- kategorije po bojama
- PLAVA - LIK
- ZELENA - MJESTO
- ŽUTA - DOGAĐAJ
- ROZA - EMOCIJE

Dijete izvuče po jednu karticu, zatim treba ispričati priču koja povezuje sve elemente.

PITANJA: što se dogodilo?
Tko je glavni lik? Što je bio problem? Kako se osjećao? Kako je završilo?
Poticanje na prepričavanje:
...i onda...

DODACI: mikrofon, pješčani sat

RAZVOJ KROZ IGRU

IGRA - primarni način na koji
djeca spoznaju svijet

NAJBOLJI ALAT za
ostvarivanje djetetovih punih
potencijala

Kvalitetna i poticajna
komunikacija unutar obitelji
ključna je jer upravo kroz
razgovor s vama dijete uči
kako oblikovati misli, izraziti
osjećaje i razumjeti složene
odnose u svojoj okolini.

SVAKO DIJETE JE DRUKČIJE....

Česta je zabluda da će dijete "prerasti" jezično - govorne teškoće. Dok je varijabilnost do pete godine prirodna, dob od 5,5 do 6 godina je kritična granica. Teškoće koje su prisutne u ovoj dobi više se ne smatraju razvojnim simpatičnostima, već ukorijenjenim poremećajima.

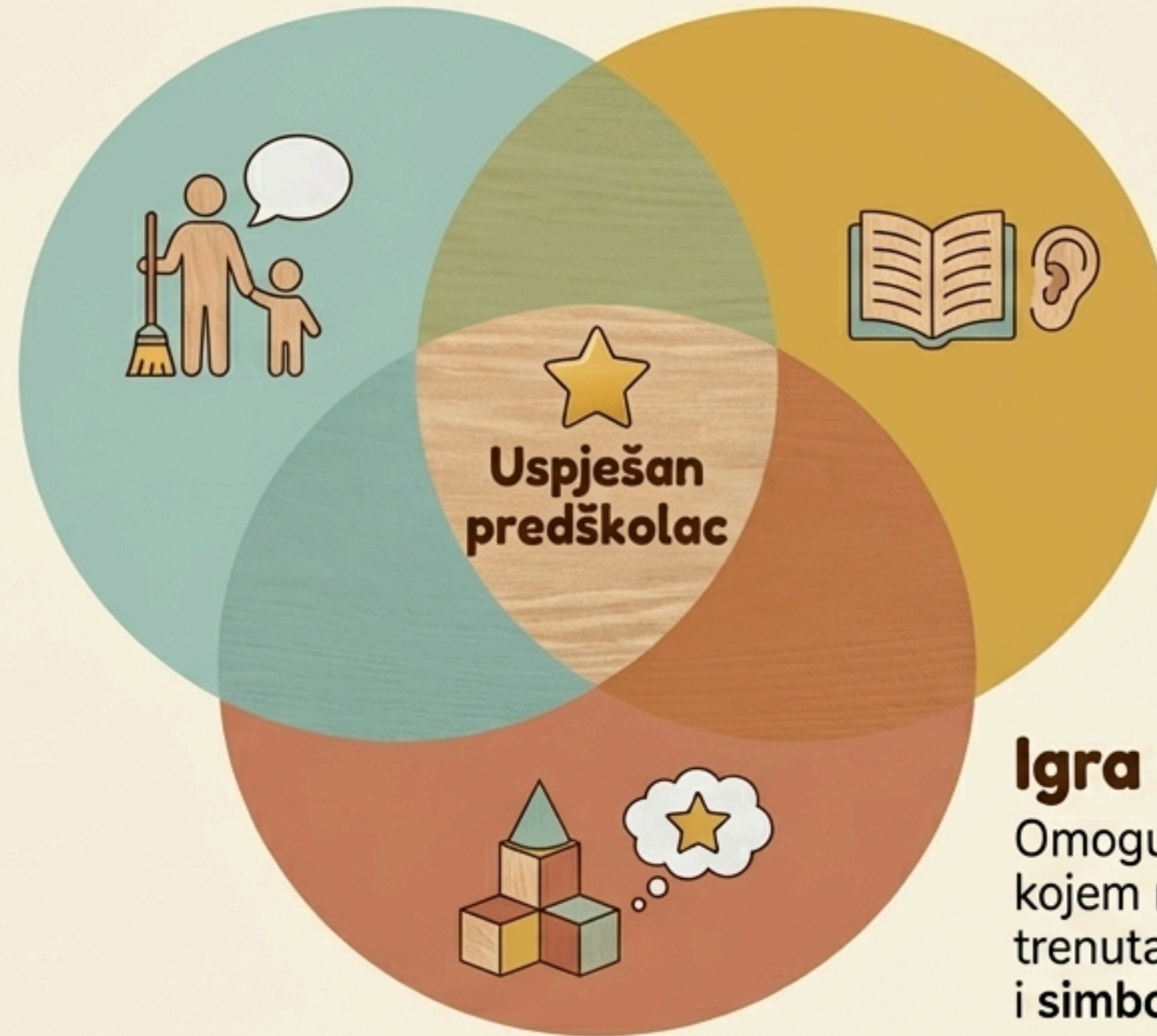
Čekanje u ovoj fazi direktno ugrožava djetetovu pripremu za školu, neispravan izgovor primjerice često postaje temelj za kasnije teškoće u čitanju i pisanju.

Teškoće ostaju - samo mijenjaju oblik.

Vaša uloga: Kako stvoriti poticajnu okolinu?

Svakodnevne rutine

Jasno komunicirajte bez tepanja i iskrivljavanja izgovora. Uključite dijete u kućanske poslove prateći radnje govorom.

Ciljano slušanje

Čitanje naglas svaku večer. Gledanje slikovnica, postavljanje pitanja, i **prepričavanje** doživljaja tog dana.

Igra bez ekrana

Omogućite djetetu vrijeme u kojem mu je **dosadno** – to je trenutak kada se budi **mašta** i **simbolička igra uloga**.

Zapamtite, za četverogodišnjaka igra nije odmor od učenja – igra je njihov najvažniji posao. Budite im najbolji partner u igri!

PITANJA ?

HALA VAM!